

RAAP-RAPPORT 5261

Boerderij Noord Akendam

Cultuurhistorisch onderzoek

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Opdrachtgever: Wijkraad Vondelkwartier

Titel: Boerderij Noord Akendam; cultuurhistorisch onderzoek

Versie: 20-07-2021

Projectcode: HASK

Bestandsnaam: RAAPrap_5261_HASK_20210708

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2021

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inhoud

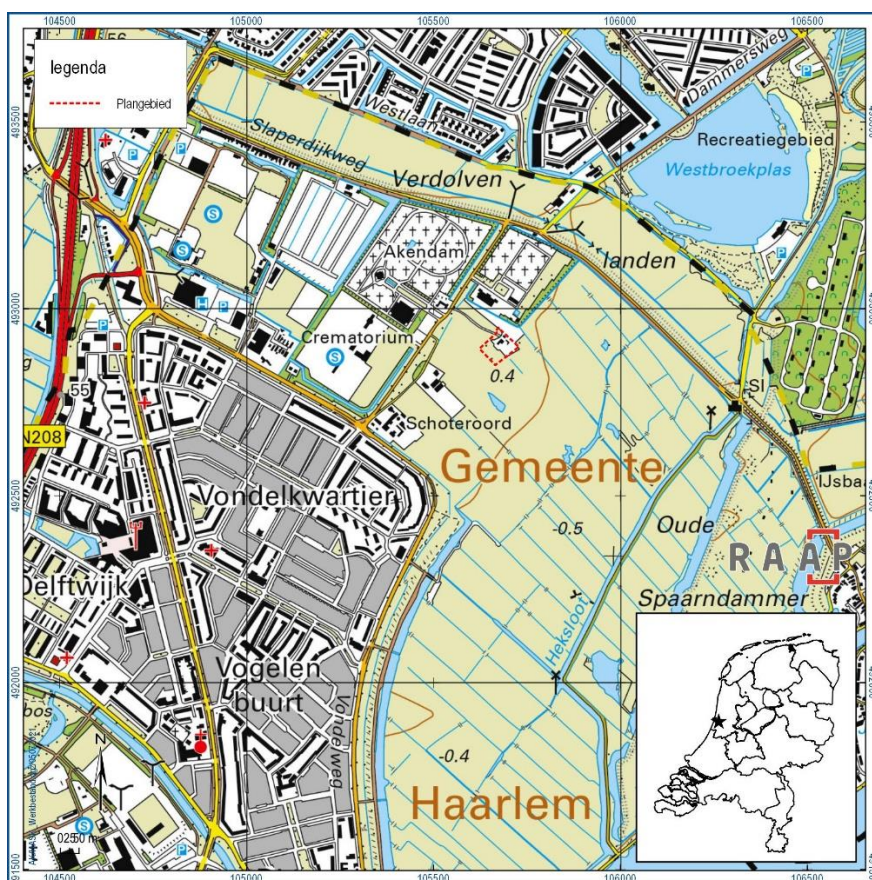
Inhoud.....	3
1 Inleiding	4
2 Cultuurhistorische context	6
2.1 De ligging op een strandwal	6
2.2 Ontginning van de veengebieden	6
2.3 De Hekslootpolder	6
2.4 Bewoning en gebruik in de prehistorie en middeleeuwen	7
2.5 16 ^e eeuw	7
2.6 17 ^e -18 ^e eeuw	7
2.7 19 ^e eeuw	8
2.8 20 ^e eeuw: stedelijke expansie	8
3 Waardering en aanbevelingen.....	10
Literatuur	22
Overzicht van figuren	23

1 Inleiding

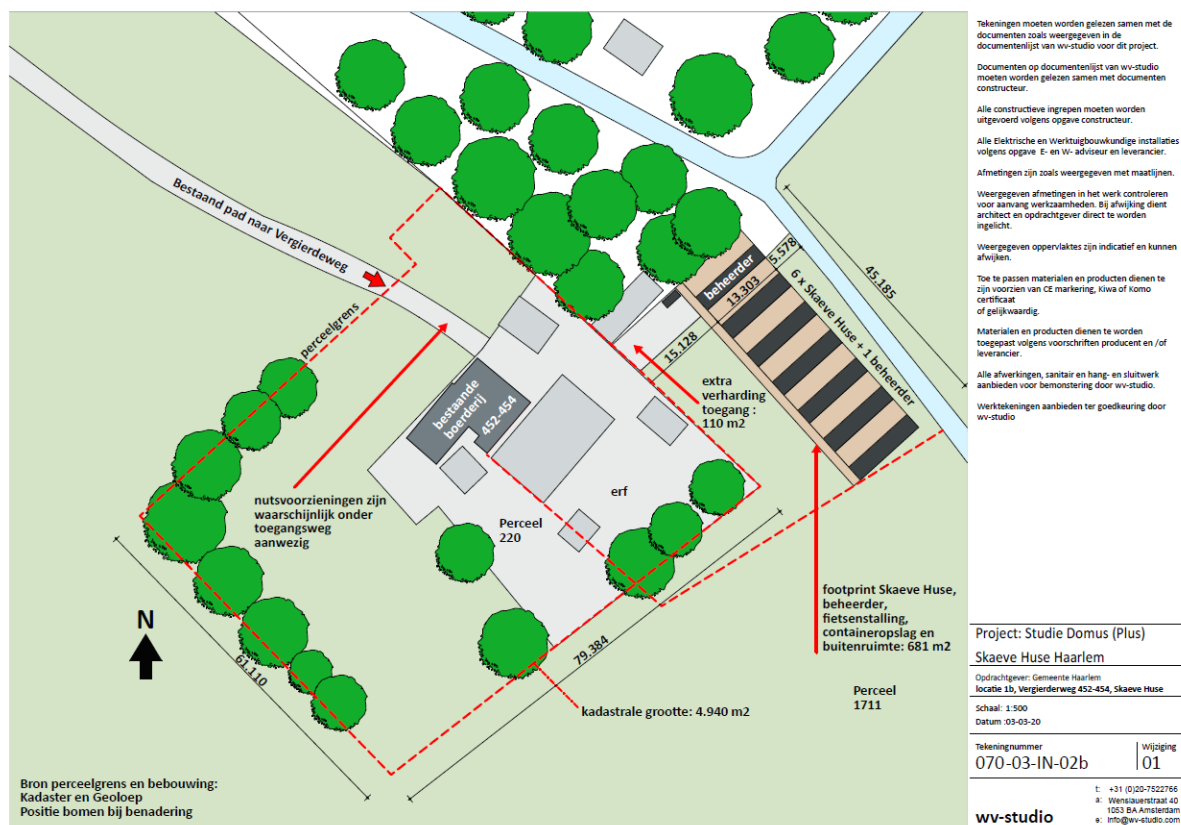
In opdracht van de wijkraad Vondelkwartier in Haarlem-Noord heeft RAAP een cultuurhistorisch onderzoek gedaan naar het boerderijcomplex Noord Akendam aan de Vergierdeweg 452-454 in Haarlem. Dit onderzoek vond plaats naar aanleiding van het besluit van de gemeenteraad op 22 april 2021 om aan de noordoostkant van de boerderij een zestal Skaeve Huse (een woonvoorziening voor onaangepaste Haarlemmers) met beheerderswoning, fietsenstalling en containeropslag te bouwen. De Wijkraad kan dit besluit niet rijmen met eerdere uitingen van de gemeente omtrent de cultuurhistorische waarde van de boerderij.

De onderzoeksopdracht van de wijkraad was om een onafhankelijk cultuurhistorisch onderzoek van het plangebied uit te voeren, gericht op de vraag welke ontwikkelingen het plangebied heeft doorgemaakt (1), welke sporen daarvan bewaard zijn gebleven in de huidige situatie (2), hoe die sporen te waarderen zijn (3), aangevuld met een advies over de vraag hoe de vastgestelde waarden in het gebied geborgd dan wel versterkt zouden kunnen worden (4).

Dit rapport is opgesteld op basis van historisch kaarten- en digitaal bronnenonderzoek en een interview met de bewoner en vormt een aanvulling op eerder uitgevoerd bouwhistorisch onderzoek naar de boerderij.

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Studie Skaeve Huse (2020).

2 Cultuurhistorische context

2.1 De ligging op een strandwal

De boerderij Noord Akendam aan de Vergierdeweg ligt in het noorden van de gemeente Haarlem, op de noordoostelijke flank van een oude strandwal. Deze strandwal is gevormd door een landschappelijk proces dat zich voltrok vanaf ca. 5000 voor Christus. Door veranderingen in het klimaat begon de zee tijdens stormen en door de werking van eb- en vloed op het land langgerekte, parallel lopende strandwallen af te zetten waarop zich later duinen vormden. Langzamerhand vormde zich een gesloten kustlijn, waarna het achterland verzoette en geleidelijk in een moeras veranderde. In deze moerassen en in de lage vlaktes tussen de verschillende strandwallen werd veen gevormd. Het veen groeide in het eerste millennium ter hoogte van de boerderij Noord Akendam zo sterk dat hier ook de oude strandwal overgroeid raakte.¹

2.2 Ontginning van de veengebieden

De natte veengebieden werden in de loop van de middeleeuwen (vanaf ca. 900 na Christus) geschikt gemaakt voor landbouw door sloten te graven en begroeiing te verwijderen. Deze ontginningen geschieden meestal vanaf de hoger gelegen strandwallen zodat de verkaveling van de veengebieden hier over het algemeen haaks op staat. Ter plaatse van de Noord Akendam is dit nog goed herkenbaar; het grootste deel van de sloten van de omliggende weilanden ligt dwars op de Vergierdeweg (die van noord naar zuid over de hoge strandwal loopt) en voert het water af richting het Spaarne.

Met de ontwatering van het land werd ook een proces van bodemdaling ingezet. Daarmee werd het land kwetsbaar voor overstromingen. Door dijken op te werpen trachtte men zich daartegen te wapenen. Vanaf 1612 werd de Slaperdijk aangelegd, die het gebied waarin de boerderij Noord Akendam staat moest beschermen. In 1806 werd de dijk verhoogd na aanhoudende overstromingen in het gebied.²

2.3 De Hekslootpolder

De boerderij Noord Akendam ligt in de noordwesthoek van een gebied dat als 'Hekslootpolder' bekend staat, een relatief hoog gelegen, onbedijkt stuk land dat rechtstreeks op het Spaarne uitwatert. De naam Heksloot komt reeds voor op een kaart van het Spaarne uit 1584. De sloot vormde de begrenzing van een stuk land dat later, in 1634, een eigen polderbestuur kreeg en vervolgens als Het Sparenlant (later Spaardamsche Polder, nu Oude Spaarndammerpolder) werd aangeduid. Deze polder werd vermoedelijk in de 17^e eeuw voorzien van molenbemaling.³ De molen bestaat niet meer; op dezelfde plek langs de Slaperdijk staat nu een gemaal. De naam Hekslootpolder lijkt overigens een niet-officiële benaming en komt niet op topografische kaarten voor.

¹ Vos e.a. 2018.

² www.hekslootpolder.nl

³ www.hekslootpolder.nl

2.4 Bewoning en gebruik in de prehistorie en middeleeuwen

Door archeologische opgravingen is bekend dat de strandwallen bij Haarlem zeker vanaf de Romeinse tijd al bewoond waren. Uit eerder onderzoek blijkt dat zich ter plaatse van de boerderij Noord Akendam mogelijk al bewoningssporen vanaf de Late IJzertijd (250 voor Christus) in de ondergrond bevinden.⁴ De smalle strandwal zou tot ca. 1900 de voornaamste vestigingslocatie blijven in het gebied gelegen tussen Haarlem, Santpoort, de Delft en het Spaarne. In de Middeleeuwen (voor de 14^e eeuw) kregen delen van Kennemerland de status van ‘ambachtsheerlijkheid’: zij werden min of meer zelfstandige gebieden die door de graven van Holland aan adellijke geslachten werden beleend. In het geval van het ambacht Noord Akendam (waar de boerderij zijn naam aan dankt) behoorde dit tot 1699 toe aan de Heren van Brederode.⁵

2.5 16^e eeuw

Op een vroege kaart uit 1525 (figuur 3) blijkt dat het gebied nog een dun bevolkt en volledig agrarisch karakter had. De boerderij Noord Akendam bestond nog niet, maar de huidige Vergierdeweg wel. De ligging van deze weg op de strandwal en de aan weerszijden ongelijke verkavelingsstructuur doen vermoeden dat de weg zijn oorsprong heeft in of vóór de ontginning van het gebied. Waarschijnlijk was het tot in de 19^e eeuw een pad van ondergeschikt belang dat aftakte van de belangrijke ‘Verkeerdeweg’ die naar Santpoort liep en in de 19^e eeuw werd omgevormd tot Rijksstraatweg. Het is aannemelijk dat de naam Vergierdeweg hieruit voortkomt, maar over de exacte herkomst van deze namen bestaat geen sluitende verklaring. De oude waterlopen Jan Gijzenvaart en de Delft, die tegenwoordig het Vondelkwartier en de Delftwijk begrenzen, zijn eveneens al herkenbaar op de kaart. Tussen Santpoort en Spaarndam lag een weg die wordt aangeduid als Brederoeslaan. Ter hoogte van die weg werd in 1612 de al genoemde Slaperdijk aangelegd. Ten oosten van de Vergierdeweg staat op de kaart een kapel aangeduid met ‘Scoete’ (Schoten) die aan een (tegenwoordig niet meer te herkennen) vaart lag.

2.6 17e-18e eeuw

Uit historische kaarten blijkt dat het aantal boerderijen langs de Vergierdeweg vanaf het einde van de 16e eeuw groeide. Ook op de rest van de strandwal in de richting van Haarlem nam de bebouwingsintensiteit toe. In de ambachtsheerlijkheid Noord Akendam lagen drie à vier boerderijen, elk op enige afstand van de weg. Op een kaart uit de 17e eeuw wordt een deel van de Vergierdeweg als de Buyer- of de Buyrweg aangeduid (figuur 4, figuur 5).

Eén van deze boerderijen is mogelijk de boerderij Noord Akendam (figuur 6, figuur 7), die volgens bouwhistorisch onderzoek (MAB, 2003) uit de 17e eeuw dateert. Uit het onderzoek blijkt dat de boerderij verschillende bouwfases kent en dat deze zowel kenmerken heeft van de Noord Hollandse stolpboerderij als van het kop-hals-romptype.⁶ Behalve de schuur met twee aangebouwde woonhuizen (waarvan één nog is bewoond) staan op het erf diverse bijgebouwen waaronder een ‘zomerhuis’ (nu

⁴ Warning 2018, p.3.

⁵ De Haan e.a. 1966, p.10.

⁶ Frank 2003.

gebruikt als schapenstal), een zwarte schuur, en een varkensschuurtje die in eerdere plannen voor de boerderij als bakhuisje wordt aangegeven.⁷

Op het deels verwilderde erf liggen nog diverse (sier- en moes)tuinen, de ondergrond is voorzien van verhardingen van verschillende ouderdom. De entree tot de boerderij is nog steeds aan de Vergierdeweg conform de opzet zoals die op de 17^e-eeuwse kaarten is weergegeven.

2.7 19^e eeuw

De opbloei in de agrarische bedrijvigheid lijkt van korte duur te zijn geweest. Omstreeks 1800 was het aantal boerderijen sterk afgenomen (figuur 8). De huidige boerderij Noord Akendam was de enige overgebleven boerderij in de voormalige ambachtsheerlijkheid (in 1798 ging deze op in de gemeente Schoten en gehuchten). De boerderij lag in die periode geheel vrij in het landschap; in het gebied tussen de huidige Vondelweg tot aan de Slaperdijkweg is het de enige bebouwing. De Vergierdeweg werd op een kaart van 1810 ter hoogte van de boerderij Akendam aangeduid als 'Het Vlielands wegje'.

De kadastrale minuut van 1818 (figuur 9) geeft nauwkeurig de toenmalige ligging van de sloten aan. De meeste sloten in het gebied liggen nog op dezelfde plek. Direct rond de boerderij zijn wel enkele sloten gedempt of afgedamd. Mogelijk hield dit verband met de aanleg van een waterleiding dwars door de polder omstreeks 1999. De verhoging in het landschap die daar het gevolg van was, is op de hoogtekaart nog goed te zien.

Bij het opmeten van de kadastrale minuutplannen is ook vastgelegd wie de eigenaar van de gronden was en waarvoor deze in gebruik waren. Daaruit blijkt dat Gijsbert van der Peet eigenaar was van de percelen rond de boerderij.⁸ Al deze percelen waren als weiland in gebruik, met uitzondering van een ten zuiden van de boerderij gelegen perceel dat als moestuin en boomgaard is aangeduid.

Gedurende de 19^e en 20^e eeuw werd er langs de Vergierdeweg, op enige afstand ten zuiden van de boerderij Noord Akendam, op relatief kleine schaal bloemen geteeld. De oude zandgronden achter de duinen waren daarvoor goed geschikt. Aan het einde van de 19^e eeuw werden de eerste planmatige uitbreidingen van Haarlem gerealiseerd. Het gaat om kleine stadsuitbreidingen die op het gebied rond de boerderij Noord Akendam nog geen invloed hadden. Tegelijk groeide ook het dorp Schoten, nabij de historische kapel, uit tot een kleine agrarische, in hoofdzaak rooms-katholiek kern.⁹

2.8 20^e eeuw: stedelijke expansie

In de 20^e eeuw veranderde de omgeving van de boerderij Noord Akendam ingrijpend. Langzaam maar zeker werd het gebied in de stedelijke sfeer van Haarlem getrokken. Dat begon met de gefaseerde Haarlemse annexatie van de gemeente Schoten en gehuchten in de periode tussen 1884 en 1927. Na de annexatie werd voortgeborduurd op het bestaande uitbreidingsplan voor Haarlem van L.C. Dumont (uit 1905). Tussen 1935 en 1955 werd het overgrote deel van de buurten Vogelbuurt, Vondelkwartier en Dietsveld gebouwd.

⁷ Interview G. Steentjes, juni 2021.

⁸ Oorspronkelijk aanwijzende tafel bij Kadastrale kaart 1811-1832: minuutplan Schoten en Gehuchten, Noord Holland, sectie A, blad 01 (MIN07104A01).

⁹ Gemeente Haarlem 2016.

De Vondelweg bleef om militair-strategische redenen de oostelijke begrenzing van Haarlem-Noord, waardoor een groot deel van de Hekslootpolder onbebouwd bleef. Hier lag de "Verboden Kring", het schootveld van de Stelling van Amsterdam waarin permanente bebouwing niet toegestaan was. De boerderij Noord Akendam lag net buiten deze kring.¹⁰

Ook de directe omgeving van de boerderij Noord Akendam veranderde. Allereerst werd na de annexatie van Schoten in 1932 een nieuwe begraafplaats aangelegd, schuin tegenover de boerderij Noord Akendam. Vermoedelijk ging dit gepaard met een verbetering van de Vergierdeweg, die van de Vondelweg tot aan de boerderij Noord Akendam werd rechtgetrokken. Een deel van de oude Vergierdeweg is als een smalle (geasfalteerde) parallelweg behouden. Langs de beplanting ten zuiden van de entree van de boerderij Noord Akendam kan nog een denkbeeldige lijn getrokken worden, waar vroeger een (nu verdwenen) deel van de oude Vergierdeweg lag.

Op basis van een gesprek met de huidige bewoner en de topografische kaart uit de jaren 1950 blijkt dat het perceel pal ten noorden van de boerderij Noord Akendam toen in gebruik was als moestuin-complex (figuur 11). Eind jaren 1950 werd op dit terrein een tweede begraafplaats aangelegd (Sint Jozef), die op een smalle strook na het hele gebied tussen de boerderij Noord Akendam en de Slaperdijkweg innam. Mogelijk werd de driehoekige strook grond daarna nog enige tijd voor moestuintjes gebruikt; tot eind jaren 1980 lag hier in elk geval nog een pad langs, evenwijdig aan de erftoegangsweg. In 2019 werd het neoklassieke gebouw van crematorium Sterrenheuvel geopend aan de zuidkant van de begraafplaats, waarvan de achterzijde uitkijkt op het erf van de boerderij. Ten noorden van het erf van de boerderij staat een voormalig woonhuis van de familie Ego. Na hun verhuizing eind jaren 50 werd het aangekocht om als scoutinghok van de Karingroep enige jaren dienst te doen.¹¹

Tot slot liggen langs de Vergierdeweg nog twee andere agrarische complexen en vier sportverenigingen die hun oorsprong in de 20e eeuw hebben.

¹⁰ https://leidraadlc.Noord_holland.nl/

¹¹ Interview G. Steentjes, juni 2021.

3 Waardering en aanbevelingen

Waardering

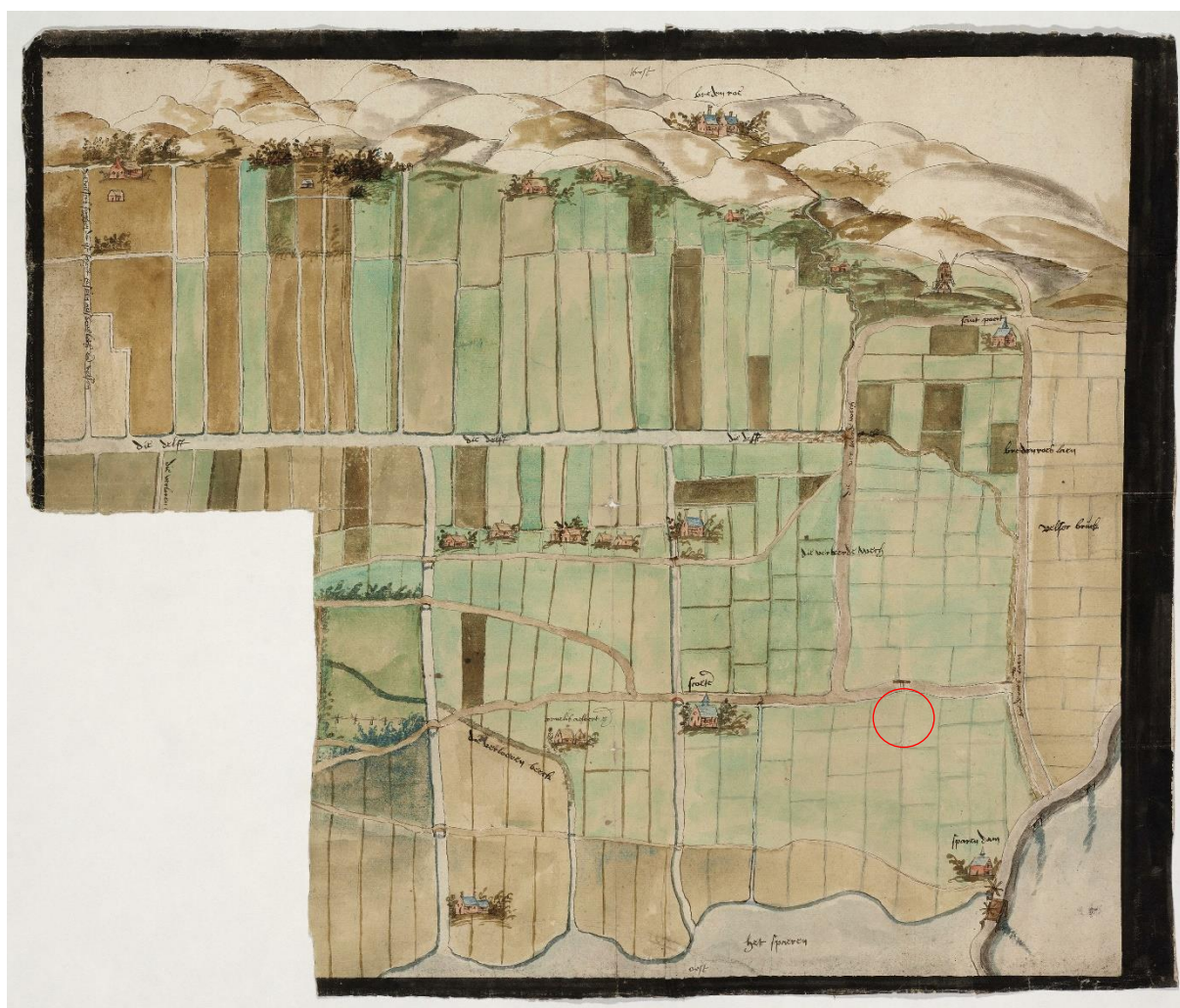
De cultuurhistorische waarde van de boerderij Noord Akendam is gelegen in de volgende aspecten:

1. De relatie tussen de boerderij en het nog deels intacte agrarische landschap tussen Vondelweg/Vergierdeweg en het Spaarne. De landschappelijke geschiedenis is nog afleesbaar aan de verhoogde ligging op de strandwal; de grotendeels intacte polderstructuur tussen Vergierdeweg en Spaarne; en de ten noorden van het plangebied gelegen 17^e-eeuwse Slaperdijk. De boerderij ligt van oudsher als een groen eiland te midden van deze structuren.
2. Aan de zuid- en west- en oostzijde is de oorspronkelijk vrije ligging van de boerderij in het landschap nog intact. Aan de noordzijde is deze door de aanleg van de begraafplaatsen ingrijpend gewijzigd (met name Sint-Jozef). Van een vrije ligging is aan die kant geen sprake meer.
3. Door het verleggen en verbreden van de Vergierdeweg heeft deze weg zijn oorspronkelijke karakter als pad verloren. Daarmee is de ook de beleving van de boerderij Noord Akendam veranderd. De smalle, slingerende, half-verharde erftoegangsweg heeft nog wel een hoge zeggingskracht.
4. De meeste watergangen rond de weilanden die vroeger bij de boerderij hoorden (voor zover ze in de 'Hekslootpolder' liggen) zijn nog intact en hebben een hoge ouderdom (<1818).
5. Ondanks het verval is de samenhang tussen de boerderij, de woningen, de bijgebouwen en de erfinrichting nog afleesbaar.
6. Met de aanwezigheid van een siertuin, moestuin en weilanden waar schapen worden gehouden is het historisch functioneren van de boerderij nog in beperkte mate intact.
7. De bouwhistorische waarden zijn benoemd in een rapportage van MAB (2003).

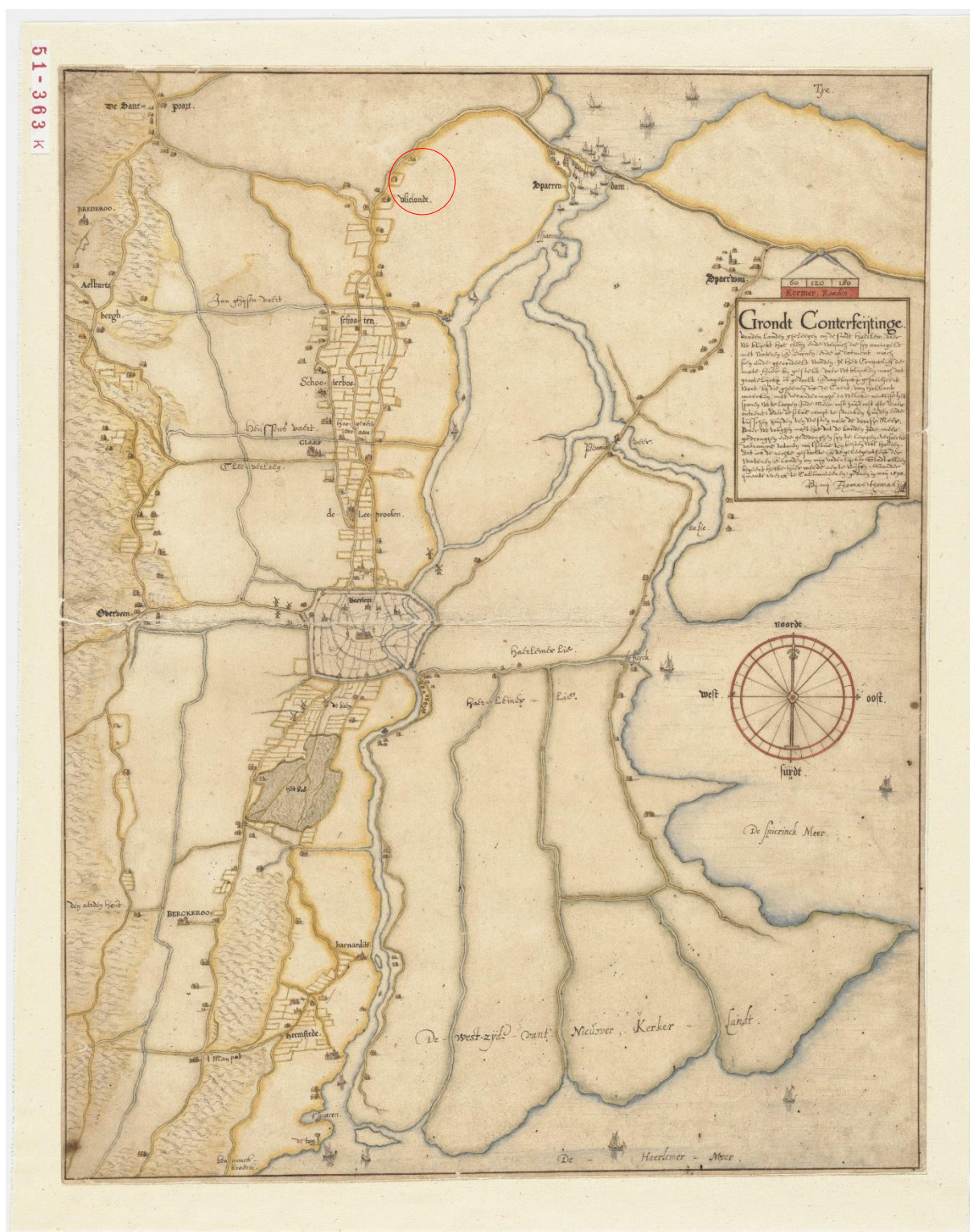
Aanbevelingen

1. De bouw van een betrekkelijk klein project als de Skaeve Huse aan de noordkant van het erf (figuur 12, figuur 13 en figuur 14) heeft in beginsel een beperkte impact op de cultuurhistorische waarde, want aan deze kant heeft de boerderij zijn oorspronkelijke vrije ligging reeds verloren door de aanleg van begraafplaats St Jozef.
Met een zorgvuldig ingepast ontwerp is het mogelijk de meeste van de hierboven genoemde cultuurhistorische waarden te behouden en mogelijk zelfs te versterken. Hiervoor is vooral een duurzame restauratie en (maatschappelijke) herbestemming van het gehele boerderijcomplex van belang, waarmee de huidige cyclus van verval kan worden doorbroken. Hiermee kan het boerderijensemble ondanks de bouw van de Skaeve Huse aanzienlijk herkenbaarder en beleefbaarder gemaakt worden. Ook zonder de bouw van Skaeve Huse is het voorkomen van verder verval van de boerderij aanbevolen om de nog aanwezige waarden te behouden.
Aanvullend gelden nog enkele specifieke aanbevelingen:

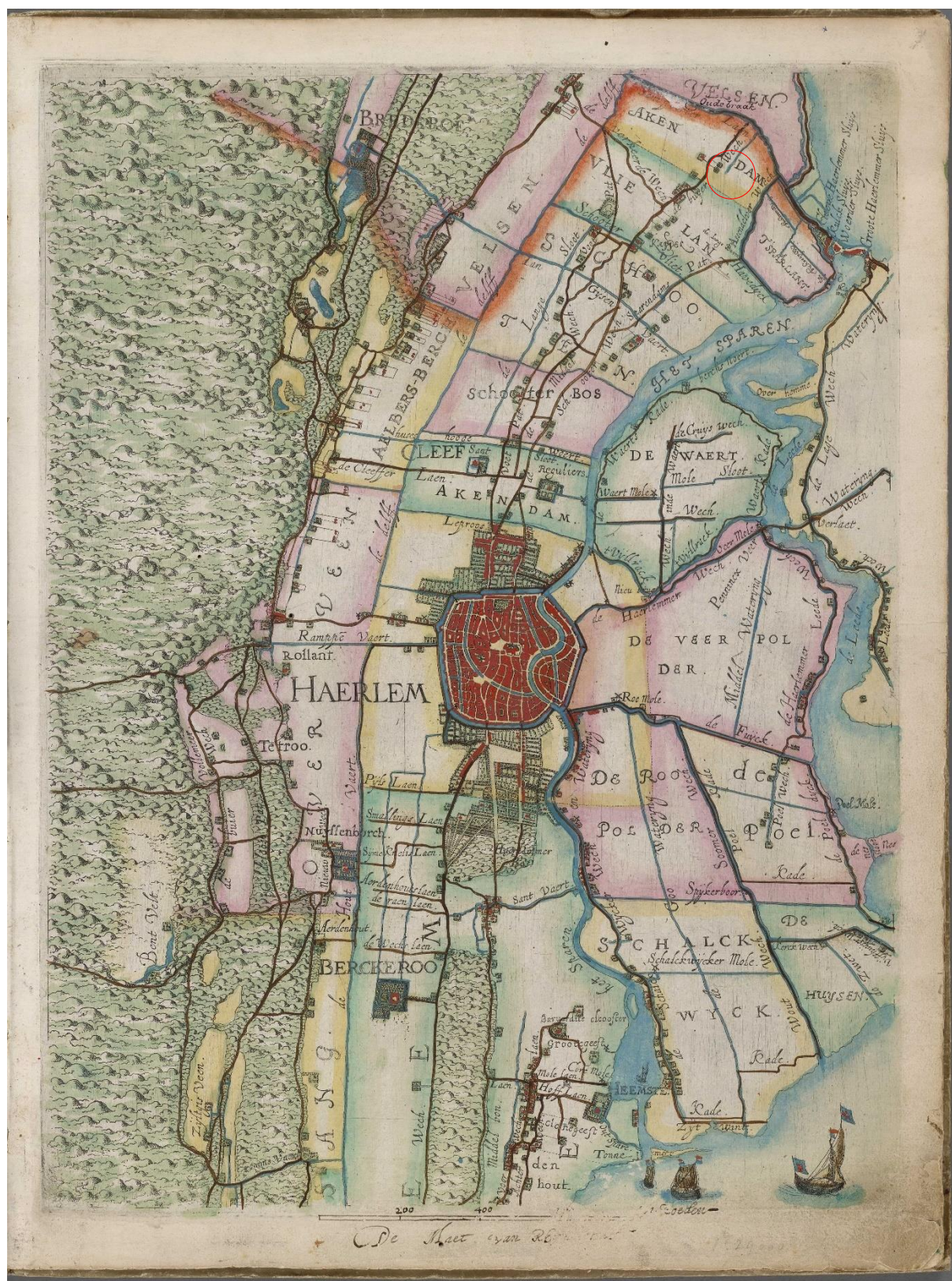
2. Behoud de verschijning van het erf als groen eiland in de polder; met name vanuit het westen, oosten, en zuiden heeft het vrije zicht op en vanuit de boerderij nog een hoge mate van oorspronkelijkheid;
3. Houd de zichten vanuit de omgeving op de achterzijde van het erf intact door niet voorbij de achtergrens van het erf te bouwen;
4. Maak voor de nieuwbouw gebruik van neutrale kleuren en passende materialisering. Houd nieuwe volumes ondergeschikt aan dat van de boerderij. Door het aanbrengen van camouflerende beplanting kan de impact op het zicht op de achterkant van het erf vanaf de Slaperdijkweg beperkt worden;
5. Behoud het smalle en landelijke karakter van de erftoegangsweg;
6. Houd bij een eventuele (her) inrichting van het erf rekening met (indien bekend, streekeigen) historische erfinrichtingsprincipes.

Figuur 3. "Caert van Schoten", ca.1525-1550 met in rood de locatie van de boerderij Noord-Akendam bij benadering aangegeven. Het noorden is rechts. Op het kaartbeeld zijn de volgende toponiemen aangegeven: Bredenroe, die Delft, Santpoert, Bredenroeslaen, Velsersbruck, die Verkeerde Wech, Scoeten, die Verloeren beek, Sparendam en de bezitting van Cornelis Aelbertz. Linksboven een weg waarin geschreven staat: Die Velsers segghen dit is 't scheijt tusken Aelbersberch ende Velsen. (NHA)

Figuur 4. Kaart van Haarlem en omgeving, in het bijzonder van de waterwegen rond Haarlem, 1590 met in rood de locatie van de boerderij Noord Akendam bij benadering aangegeven. De kaart lijkt minder exact dan die van 1525, zo ontbreekt de 'Brederoesweg'. (NHA)

Figuur 5. Kaart van het hoogheemraadschap van Rijnland (Haarlem), 1615. De locatie van de boerderij Noord Akendam is bij benadering aangegeven. (Hoogheemraadschap Rijnland)

Figuur 6. Foto van de boerderij Noord Akendam omstreeks 1930,1945. De grote bomen zijn gekapt rond 1960. Rechts van het bakstenen deel is nog de "karremolen" (eind 80er jaren ingestort) te zien (informatie & afbeelding aangeleverd door dhr. G. Steentjes)

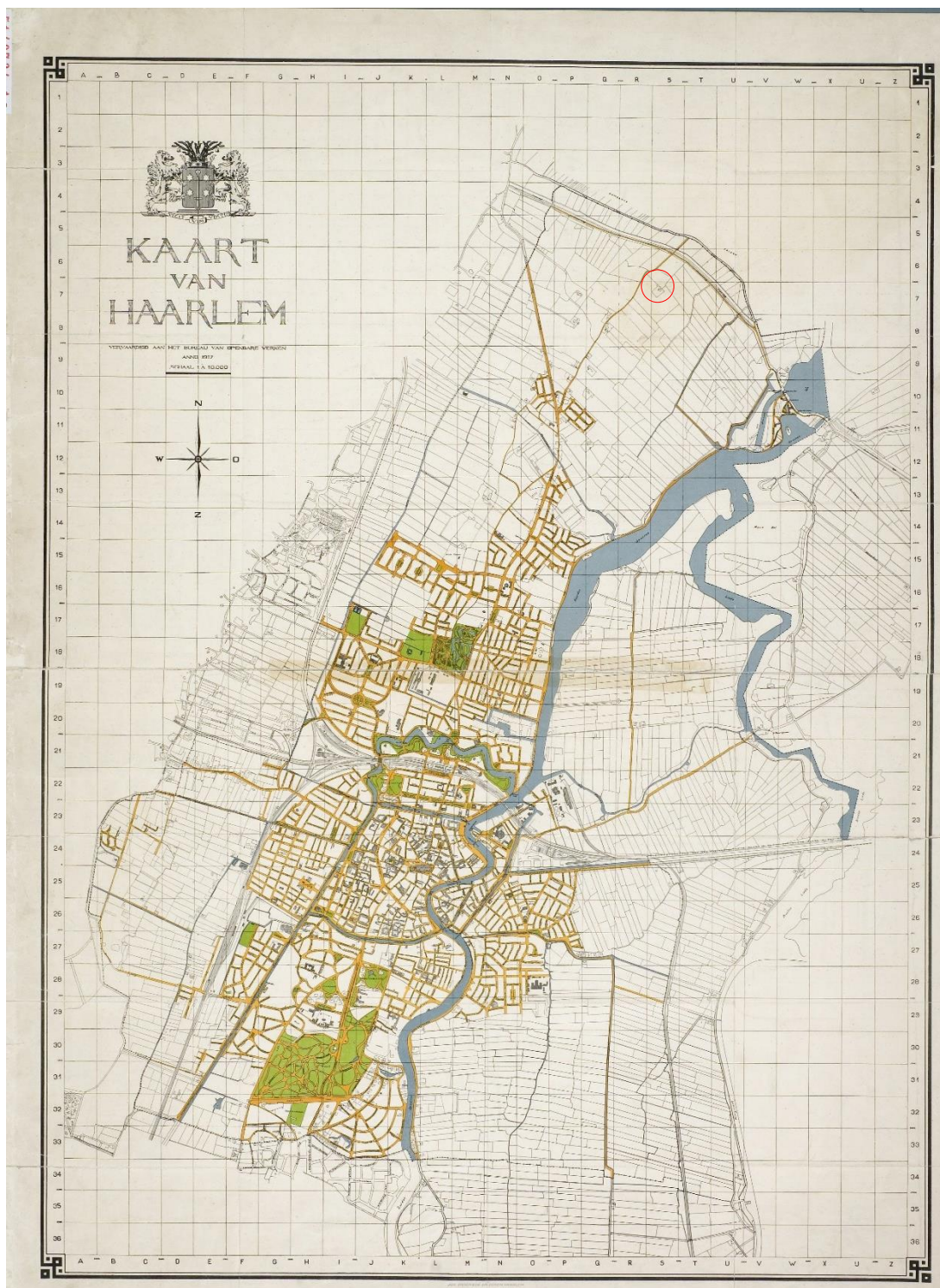
Figuur 7. De boerderij Noord Akendam anno 2021. (Foto RAAP)

Figuur 8. Kaart van het noordelijkste gedeelte van de voormalige gemeente Schoten & Gehuchten en van Spaarndam : Noord Akendam, Schotervlieland en Spaarndam, ca.1795. De boerderij Noord Akendam is duidelijk zichtbaar (rood omcirkeld). (NHA)

Figuur 9. Kadastrale opmeting (1811-1832). Het rood omlijnde perceel ten zuiden van de boerderij is als moestuin en boomgaard aangegeven. (RCE)

Figuur 10. Kaart van Haarlem / vervaardigd aan het bureau van Openbare Werken, 1927. Tussen Haarlem en de boerderij Noord Akendam (rood omcirkeld) zijn de eerste grote stadsuitbreidingen gerealiseerd. De boerderij ligt nog steeds geheel vrij. (NHA)

Figuur 11. Ontwikkeling van de omgeving van de boerderij Noord Akendam op topografische kaarten sinds 1955. De vrije ligging van de boerderij is door de aanleg van de begraafplaatsen, met name Sint Jozef aangetast.

Figuur 12. Zicht vanuit oosten op de groene achtergrens van het erf ter hoogte van de studielocatie Skaeve Huse. (foto RAAP)

Figuur 13. Vrij zicht in oostelijke richting vanaf de achterzijde van het erf op de weilanden van de Hekslootpolder; link de Slaperdijk.

Figuur 14. De achtergrens van het erf vanuit noordelijke richting, links het vrije zicht op de Hekslootpolder. (foto RAAP)

Literatuur

Warning S. en R. Jaring (2018). Plangebied Noord Akendam, gemeente Haarlem; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. RAAP-Rapport 3926.

De Haan, Tj.W.R. e.a. (1966). Zeven Heerlijkheden. Over geschiedenis en volksleven der voormalige gemeente Schoten. Kruseman's Uitgeversmaatschappij N.V., Den Haag.

Frank, C.J.B.P. en J.H.J. van Hest (2003). Vergierdeweg 252-254 Haarlem. MAB.

Gemeente Haarlem (2016). Cultuurhistorisch onderzoek. Bijlage bij Bestemmingsplan Vondelkwartier.

Vos, P., M. van der Meulen, H. Weerts en J. Bazelmans (2018).: Atlas van Nederland in het Holoceen. Landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu, Prometheus, Amsterdam.

www.hekslootpolder.nl

<https://leidraadlc.Noord-holland.nl/>

Dit rapport is tot stand gekomen met medewerking van G. Steentjes (interview juni 2021) en de Stichting Historisch Schoten.

Overzicht van figuren

Figuren:

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).	4
Figuur 2. Studie Skaeve Huse (2020).	5
Figuur 3. "Caert van Schoten", ca.1525-1550 met in rood de locatie van de boerderij Noord-Akendam bij benadering aangegeven. Het noorden is rechts. Op het kaartbeeld zijn de volgende toponiemen aangegeven: Bredenroe, die Delft, Santpoert, Bredenroeslaen, Velsbruck, die Verkeerde Wech, Scoeten, die Verloeren beeck, Sparendam en de bezitting van Cornelis Aelbertz. Linksboven een weg waarin geschreven staat: Die Velsers segghen dit is 't scheijt tusken Aelbersberch ende Velsen. (NHA)	12
Figuur 4. Kaart van Haarlem en omgeving, in het bijzonder van de waterwegen rond Haarlem, 1590 met in rood de locatie van de boerderij Noord Akendam bij benadering aangegeven. De kaart lijkt minder exact dan die van 1525, zo ontbreekt de 'Brederoesweg'. (NHA)	13
Figuur 5. Kaart van het hoogheemraadschap van Rijnland (Haarlem), 1615. De locatie van de boerderij Noord Akendam is bij benadering aangegeven. (Hoogheemraadschap Rijnland)	14
Figuur 6. Ongedateerd schilderij van de boerderij Noord Akendam.	15
Figuur 7. De boerderij Noord Akendam anno 2021. (Foto RAAP)	15
Figuur 8. Kaart van het noordelijkste gedeelte van de voormalige gemeente Schoten & Gehuchten en van Spaarndam : Noord Akendam, Schotervlieland en Spaarndam, ca.1795. De boerderij Noord Akendam is duidelijk zichtbaar (rood omcirkeld). (NHA)	16
Figuur 9. Kadastrale opmeting (1811-1832). Het rood omlinjende perceel ten zuiden van de boerderij is als moestuin en boomgaard aangegeven. (RCE)	17
Figuur 10. Kaart van Haarlem / vervaardigd aan het bureau van Openbare Werken, 1927. Tussen Haarlem en de boerderij Noord Akendam (rood omcirkeld) zijn de eerste grote stadsuitbreidingen gerealiseerd. De boerderij ligt nog steeds geheel vrij. (NHA)	18
Figuur 11. Ontwikkeling van de omgeving van de boerderij Noord Akendam op topografische kaarten sinds 1955. De vrije ligging van de boerderij is door de aanleg van de begraafplaatsen, met name Sint Jozef aangetast.	19
Figuur 12. Zicht vanuit oosten op de groene achtergrens van het erf ter hoogte van de studielocatie Skaeve Huse. (foto RAAP)	20
Figuur 13. Vrij zicht in oostelijke richting vanaf de achterzijde van het erf op de weilanden van de Hekslootpolder; link de Slaperdijk.	20
Figuur 14. De achtergrens van het erf vanuit noordelijke richting, rechts het vrije zicht op de Hekslootpolder. (foto RAAP)	21

